

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 13.5.2025
COM(2025) 196 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

om gennemførelsen af EU's makroregionale strategier

{SWD(2025) 116 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

om gennemførelsen af EU's makroregionale strategier

1. INDLEDNING

EU's makroregionale strategier er politiske samarbejdsrammer godkendt af Det Europæiske Råd, der er iværksat i et afgrænset geografisk område. Alle lande i det pågældende geografiske område – uanset om de er EU-medlemsstater eller ej – deltager som ligeværdige partnere. Med de makroregionale strategier fokuseres der ikke på engangsaktiviteter med en forud fastsat start- og slutdato. I stedet sigter de mod at skabe forandringer på politisk plan ved at anlægge et tværsektorielt perspektiv og gennemføre en række forskellige foranstaltninger. For at opnå resultater med denne tilgang sørger strategierne for at samle ressourcerne og de relevante interessenter.

19 EU-lande og 10 lande uden for EU er involveret i de fire makroregionale strategier. Der er tale om følgende strategier:

- EU-strategien for Østersøområdet (2009)
- EU-strategien for Donauområdet (2011)
- EU-strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav (2014) samt
- EU-strategien for Alperregionen (2015).

Efter ønske fra Rådet¹ har Kommissionen siden 2016 hvert andet år offentliggjort en gennemførelsesrapport om de fire strategier. Dette er den femte rapport af sin slags. Den dækker perioden fra midten af 2022 til midten af 2024. Den suppleres af et arbejdsdokument med specifikke oplysninger om hver enkelt strategi.

Denne rapport vedrører i overensstemmelse med Rådets anmodning udelukkende de makroregionale strategier. Den omfatter ikke gennemførelsen af de fire havområdestrategier, som er samarbejdsrammer af lignende art, men med fokus på maritime aktiviteter. Da der er ligheder i tilgangen mellem de to typer strategier, er det imidlertid afgørende at sikre en øget udveksling og koordinering mellem disse, hvilket omtales i denne rapport.

2. LANGSIGTET UDVIKLING

Værdien af at revidere strategierne og deres funktionsmåde samt af at tilpasse deres handlingsplaner, så de afspejler det skiftende miljø og tilpasser sig nye behov og udfordringer, er genstand for bred anerkendelse. Det er grunden til, at tidens gang og de seneste kriser har ført til, at der er blevet igangsat revisionsprocesser med hensyn til strategierne. Disse processer omfatter en gennemgang af prioriteterne, en tilføjelse af nye elementer og et øget fokus for strategierne på resultatsikring. Revisionen af strategierne er blevet iværksat på forskellige måder. Der gælder ingen formelle regler for sådanne revisioner. Det har således været muligt at udvikle egne procedurer for den enkelte strategi.

I perioden 2023-2024 blev der iværksat en første revision af handlingsplanen for **strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav**. Siden strategiens vedtagelse i

¹ Rådets konklusioner om EU-strategien for Alperregionen, punkt 32:
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/eusalp_council_conclusions_27112015.pdf

2014 har området været vidne til et årti præget af flere kriser, herunder covid-19-pandemien og Ruslands angrebskrig mod Ukraine. Derudover er området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav blevet udpeget som et hotspot for den globale klimakrise kendetegnet ved virkningerne af klimaændringer, tab af biodiversitet, ørkendannelse, tørke og episoder med ekstreme vejrforhold. Disse trusler har en negativ indvirkning på fødevarerikkeheden, udviklingsmulighederne og velfærden for befolkningen i området. Ifølge nyligt offentliggjorte data fra Eurostat står landene i Sydøsteuropa over for et alvorligt fald i befolkningstallet. Denne demografiske ændring medfører betydelige økonomiske og sociale udfordringer. Dette er også grunden til, at der med den reviderede handlingsplan indføres en social søjle med fokus på unges engagement og beskæftigelse, forbedret samarbejde og koordinering med hensyn til arbejdsvilkår samt ligestilling mellem kønnene og social innovation.

Derudover er udvidelse blevet en af EU's topprioriteter. Dette er særlig relevant i et område med flere kandidatlande end EU-medlemsstater, og derfor er udvidelse blevet medtaget som et tværgående tema i alle søjler i den reviderede handlingsplan.

Revisionsprocessen nærmer sig i øjeblikket sin afslutning, og gennemførelsen af den nye handlingsplan vil begynde i første halvdel af 2025.

Parallelt hermed revideres **strategien for Alperregionens** handlingsplan også for første gang for yderligere at tilpasse den til EU's grønne og digitale mål samt for at forenkle strategiens forvaltningssystem og skabe en teknisk støttestruktur. Processen blev påbegyndt i slutningen af 2023 med oprettelsen af en taskforce. Den reviderede handlingsplan forventes at være klar ved udgangen af 2025.

I modsætning hertil har de lande, der deltager i **strategien for Østersøområdet**, anvendt en mere trinvis tilgang til ajourføringen af deres strategis handlingsplan, idet der er blevet gennemført revisioner med få års mellemrum med henblik på at sikre, at den fortsat er relevant og reagerer på nye prioriteter, udfordringer og muligheder. Den seneste version er fra 2021. Der er blevet påbegyndt en yderligere revisionsproces, og færdiggørelsen er planlagt til 2026.

Strategien for Donauområdets handlingsplan var genstand for en omfattende revision i 2020. De seneste formandskaber for strategien for Donauområdet har iværksat en proces med henblik på at tilpasse strategien institutionelt og tematisk, uden at der er behov for yderligere revision af handlingsplanen på nuværende tidspunkt.

3. GENNEMFØRELSE AF GRØN, DIGITAL OG RETFÆRDIG OMSTILLING

I sine konklusioner om den fjerde rapport om gennemførelsen af de makroregionale strategier² anerkendte Rådet, at strategierne er nyttige redskaber, hvad angår gennemførelsen af den grønne, digitale og retfærdige omstilling samt regional udvikling og vækst. Fra begyndelsen har bæredygtighed været et fremtrædende tema i alle fire makroregionale strategier. Fokus har været på den **grønne** omstilling og miljømæssig bæredygtighed, herunder bæredygtigt landbrug, forbedringer inden for affaldshåndtering og spildevandsrensning, bevarelse af biodiversitet, den cirkulære økonomi, håndtering af miljørisici og klimainsatsen, herunder reduktion af drivhusgasemissioner. I strategierne anerkendes den afgørende rolle, som **digitaliseringen** spiller for stimuleringen af økonomisk vækst og innovation. Støtten anvendes til udvikling af digital infrastruktur, digitale færdigheder og digitale tjenester for at forbedre konnektiviteten, konkurrenceevnen og

² 11060/23, Bruxelles den 27. juni 2023.

effektiviteten ved at iværksætte aktiviteter til fremme af digitaliseringen på tværs af sektorer såsom uddannelse, søtransport og bedre forvaltning.

Den grønne og den digitale omstilling giver nye muligheder og er nødvendige for at fastholde EU's konkurrenceevne og samtidig sikre en god livskvalitet for borgerne i Europa. Disse processer udløser imidlertid også strukturelle ændringer, der kræver støttepolitikker for at sikre en **retfærdig** omstilling med tanke på de mest sårbare borgere, virksomheder og regioner. Derfor er der inden for rammerne af de makroregionale strategier blevet iværksat en lang række initiativer på det sociale og økonomiske område.

Eksempler på projekter og processer

ADRIONCYCLETOUTOUR³-projektet (Interreg Italien-Slovenien, Friuli Venezia Giulia EFRU 21-27-programmet, Interreg Italien-Kroatien) har til formål at gøre området mere attraktivt og tilgængeligt ved at fremme bæredygtig turisme i forbindelse med cykling.

AMETHYST⁴ (Interreg Alperegionen) har til formål at støtte udbredelsen af lokale alpine grønne brintøkosystemer for at bane vejen for en livsstil uden brug af kulstof i Alperne. Projektpartnerne styrker de offentlige myndigheders rolle ved at øge deres kapacitet, udforme støttetjenester til udrulning af løsninger med grøn brint og medtage grøn brint i lokale og regionale energistrategier og -planer.

Projektet **Living Rivers**⁵ (LIFE) bidrager til gennemførelsen af den tredje vandområdeplan for Donauområdet ved at gennemføre foranstaltninger til eliminering af hydromorfologiske belastninger, ved at tage fat på de økologiske mål i vandrammedirektivet og habitatdirektivet gennem forvaltning af beskyttede områder og gennem bæredygtig skov-, areal- og fiskeriforvaltning.

Jernbanelinjerne Cuneo-Ventimiglia og Nice-Breil-sur-Roya blev for nylig optaget i det transeuropæiske transportnet, hvilket giver dem adgang til finansiering fra Connecting Europe-faciliteten.

Projektet **e-Nav**⁶ for Østersøområdet (Interreg Østersøområdet) skaber den næste generation af navigationsprodukter og -tjenester, der er i overensstemmelse med nye internationale standarder, og som gør det muligt for søfartsmyndigheder og -organisationer at sikre en sikrere, mere harmoniseret og miljøeffektiv sejlads i Østersøen.

Plan-C⁷-projektkonsortiet (Interreg Donauområdet), der består af 14 partnere fra ni Donaulande, har til formål at fremme omdannelsen af værdikæden for plast i området i retning af cirkularitet gennem tværnationalt samarbejde mellem plastforarbejdningsskoler/-producenter og maskinindustrien.

SI4CARE⁸-projektet (Interreg Adrion) fokuserer på social innovation for integrerede sundhedsydelser til den aldrende befolkning i området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav. Med projektet fremmes oprettelsen af et effektivt tværnationalt økosystem gennem et samarbejdsnetværk og en fælles strategi med pilotprojekter inden for telemedicin og adgang til sundhedsfaciliteter.

4. STØTTE TIL EU'S UDVIDELSE

Integrationen af Ukraine, Moldova og kandidatlandene på Vestbalkan er fortsat en topprioritet for EU. Derfor opfordrer Rådet i sine konklusioner om den fjerde gennemførelsesrapport alle centrale interessenter til yderligere at undersøge anvendelsen af de makroregionale strategier for at lette EU's udvidelse ved at støtte økonomisk, social og

³ <https://www.ita-slo.eu/en/adrioncycletour>.

⁴ <https://www.alpine-space.eu/project/amethyst/>.

⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE21-IPE-SK-LIFE-Living-Rivers-101069837/implementation-of-the-river-basin-management-plan-in-selected-river-sub-basins-in-slovakia>.

⁶ <https://eng.gst.dk/danish-hydrographic-office/external-funded-projects/baltic-sea-e-nav>.

⁷ <https://interreg-danube.eu/storage/media/01HWW4AXQ55QDGN5YV61J5N9Z3.pdf>.

⁸ <https://si4care.adrioninterreg.eu/>.

territorial samhørighed og modstandsdygtighed samt ved at opbygge tillid og fortrolighed mellem nabolandene.

Det makroregionale samarbejde har den klare fordel, at det giver kandidatlandene mulighed for at arbejde på lige fod med EU-medlemsstaterne. Desuden bidrager samarbejdet inden for strategierne til at fremskynde processen med at tilpasse den nationale lovgivning til EU-retten. Herved fremmes den institutionelle kapacitetsopbygning på alle administrative niveauer, og kandidatlandene gøres mere fortrolige med principperne for EU's finansieringsinstrumenter, navnlig princippet om delt forvaltning.

Strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav samt strategien for Donauområdet fokuserer især på dette spørgsmål. EU's forpligtelser inden for rammerne af den grønne dagsorden for Vestbalkan⁹ og de betydelige investeringer gennem den økonomiske plan og investeringsplanen¹⁰ og den seneste nye vækstplan¹¹ understreger betydningen af god miljøforvaltning. Samtidig giver tiltrædelsesprocessen en enestående mulighed for at fremskynde overgangen til grønnere økonomier. Derfor vil alle søjler og emner i den reviderede handlingsplan for strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav bidrage til EU's udvidelsesproces og hjælpe kandidatlandene med at forberede deres tiltrædelse og tilpasse sig centrale EU-politikker.

De seneste formandskaber for strategien for Donauområdet – Ukraine, Slovenien og Østrig – har integreret udvidelsen i næsten alle nøgleaktiviteter, og strategien hjælper kandidatlandene med at tilpasse sig centrale bestemmelser i EU-retten, f.eks. inden for vandforvaltning, transportlovgivning og den grønne omstilling. Med strategien støttes disse lande endvidere i at opfylde deres forpligtelser i henhold til deres associeringsaftaler med EU.

5. REAKTION PÅ RUSLANDS ANGREBSKRIG MOD UKRAINE

I sine konklusioner om den fjerde rapport om gennemførelsen af de makroregionale strategier opfordrede Rådet de strukturer, der er oprettet i henhold til strategierne, til at støtte Ukraine og til hurtigst muligt at bidrage til landets genopbygning. Rådet opfordrede endvidere de lande, der deltager i strategierne, til at undersøge mulighederne for et endnu tættere praktisk samarbejde med Ukraine og Moldova.

Der er blevet taget en række initiativer som reaktion herpå. Det slovenske formandskab for strategien for Donauområdet i 2023 afholdt sammen med koordinatorene for prioriterede områder, Donauområdets civilsamfundsforum og det ukrainske formandskab i 2022 en paneldiskussion på det årlige forum i 2023 om bottom up-genopretning og -omstilling i Ukraine: Ukraines og Moldovas vej til EU. Desuden blev Ukraine i 2023 inviteret til for første gang at deltage i den europæiske uge for regioner og byer, hvor det ukrainske institut for international politik afholdt et møde om færdigheder sammen med strategien for Donauområdet og strategien for Østersøområdet.

Derudover er der taget flere initiativer på de enkelte prioriterede områder. Dette omfatter hjælp til etablering af flygtningekorridorer mellem Den Europæiske Union og Ukraine, støtte til genåbning af jernbanelinjer og godstogskorridorer og sikring af udfasningen af naturgas i Donaulandene som en topprioritet. Det prioriterede område mennesker og færdigheder, der

⁹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/56db6af6-92c2-4ff7-a1ba-7e8893d8e7a8_en?filename=green_agenda_for_the_western_balkans_en.pdf.

¹⁰ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/30108255-efa8-4274-962a-c24faee32734_en?filename=communication_on_wb_economic_and_investment_plan_october_2020_en.pdf.

¹¹ COM(2023) 691 final, 8.11.2023.

ledes af Østrig, Ukraine og Moldova, sætter særligt fokus på at håndtere konsekvenserne af Ruslands angrebskrig mod Ukraine i uddannelses-, social- og arbejdsmarkedssystemerne. Desuden blev Den Europæiske Socialfonds netværk af forvaltningsmyndigheder for Donauområdet anvendt til at identificere metoder til at opfylde ukrainske flygtninges behov gennem projekter under Den Europæiske Socialfond.

På trods af Ukraines geografiske beliggenhed uden for Østersøområdet blev der i anden halvdel af 2022 afholdt flere arrangementer inden for rammerne af strategien for Østersøområdet, hvor der blev inddraget ukrainske repræsentanter for at undersøge mulige samarbejdsområder. Strategien lancerede i december 2022 sine første samarbejdsinitiativer med Ukraine, og ukrainske aktører blev opfordret til at deltage i projekter finansieret af Interreg-programmet for Østersøområdet som associerede partnere.

6. FREMME AF SAMHØRIGHED OG STEDBASERET UDVIKLING

Som det fremgår af den 9. Samhørighedsrapport¹², har konvergens mellem landene i de seneste år ikke altid været ledsaget af konvergens inden for landene, og et bedre samarbejde mellem EU's regioner kan bidrage til at opnå en mere afbalanceret territorial udvikling. Regioner og lokale myndigheder gennemfører mere end 70 % af EU-lovgivningen. Dette kræver en stedbaseret politik med fokus på bedste lokale og regionale praksis med hensyn til at skabe kvalitetsjob og fremme innovation, produktivitet, færdigheder samt grøn og digital omstilling.

De makroregionale strategier støtter ikke alene målene for EU's samhørighedspolitik, men sikrer også, at disse mål er skræddersyet til regionernes specifikke behov og prioriteter. Strategien for Alperegionen bidrager til at gennemføre konceptet om intelligente landsbyer, som har fremmet deres synlighed på europæisk plan og også indgår i den langsigtede vision for landdistrikterne. Det tværmakroregionale SMART ERA-projekt¹³, der finansieres af Horisont Europa, har til formål at bekæmpe affolkning i landdistrikterne ved at gøre dem mere attraktive. Inden for rammerne af strategien for Østersøområdet bidrager projekter som BSR Cultural Pearls¹⁴, BaMuR¹⁵ og BALTIC UKH¹⁶ til at styrke den sociale modstandsdygtighed og færdigheder i mindre byer og kommuner. Under strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav samlede arrangementet om grønne og intelligente havne i Trieste i 2022 lokale interessenter i havnesektoren med det formål at fremme integreret og bæredygtig forretningspraksis. Den årlige uge for Middelhavskysten og de makroregionale strategier, der afholdes i Izola, Slovenien, samler lokale og regionale myndigheder, nationale regeringer, forskningsinstitutioner og virksomheder fra området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav og andre steder.

Der er dog stadig meget, der skal gøres, navnlig med hensyn til at udvikle forbindelser og synergier med EU-finansierede territoriale instrumenter (herunder LEADER). Nogle interessenter rapporterer godt nok, at aktører på subnationale administrative niveauer i stigende grad er i stand til at engagere sig i forvaltningen af makroregionale strategier. I nogle områder er deres handleevne dog stadig begrænset.

7. PARTNERSKAB – MED INDDRAGELSE AF CIVILSAMFUNDET, LOKALSAMFUND OG DE UNGE

¹² https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en.

¹³ <https://smartera-project.eu/>.

¹⁴ <https://interreg-baltic.eu/project/bsr-cultural-pearls/>.

¹⁵ <https://interreg-baltic.eu/project/bamur/>.

¹⁶ <https://interreg-baltic.eu/project/baltic-ukh/>.

Civilsamfundets, lokalsamfundenes og de unges aktive deltagelse i de makroregionale strategier er afgørende. I Letta-rapporten¹⁷ argumenteres der for, at det indre marked skal styrke borgerne i stedet for at skabe omstændigheder, hvor de føler sig tvunget til at flytte for at trives, og for, at enkeltpersoner, der ønsker at bidrage til udviklingen af deres lokalsamfund, skal have mulighed herfor.

Alle interessenter i de makroregionale strategier anerkender betydningen af at bygge bro over kløften mellem lokale og regionale foranstaltninger og europæiske politiske prioriteter, og civilsamfundsorganisationernes rolle i strategierne er vokset med tiden. Dette bidrager til at øge deres gennemslagskraft gennem tillidsskabelse og bedre beslutningstagning.

I nogle få tilfælde, og navnlig inden for rammerne af strategien for Donauområdet og strategien for Østersøområdet, er civilsamfundsorganisationer direkte involveret i strategiernes forvaltningssystemer som tematiske koordinatore og medlemmer af styringsgrupper. På nuværende tidspunkt foregår civilsamfundets inddragelse imidlertid i de fleste tilfælde gennem særlige platforme såsom det adriatisk-joniske initiativ og dets netværk. I strategien for Alperregionen inddrages civilsamfundet gennem aktiviteter, der organiseres af aktionsgrupper og formandskaber.

Visse aktiviteter vedrører specifikt samarbejdet mellem offentlige myndigheder og civilsamfundsorganisationer. Som eksempler kan nævnes We Make Transition!- initiativet¹⁸ og KidsLikeUs-projektet¹⁹ inden for rammerne af strategien for Østersøområdet og DANUBE4all EU-fyrtårnsinitiativprojektet²⁰ finansieret af Horisont Europa. Disse projekter bidrager til det gode forvaltningssystem ved at styrke den administrative kapacitet og skabe stærke institutioner.

Flere lande har nationale og regionale platforme til at fremme civilsamfundets deltagelse i de makroregionale strategier. Inddragelsen af civilsamfundet i strategiernes forvaltningsstrukturer og andre arbejdsorganer skal imidlertid løbende styrkes og regelmæssigt følges op. Under udarbejdelsen og styrkelsen af civilsamfundsorganisationernes stemme og inddragelse tog det Budapestbaserede Europahus²¹ i 2024 med succes initiativ til oprettelsen af et inklusivt makroregionalt netværk af civilsamfundsorganisationer. Denne nye samarbejdsordning har en tværmakroregional karakter og en stærk fortalerefunktion.

¹⁷ Much more than a market. Enrico Letta, april 2024.

¹⁸ <https://interreg-baltic.eu/project/we-make-transition/>.

¹⁹ <https://interreg-baltic.eu/project/kidslikeus/>.

²⁰ <https://www.icpdr.org/tasks-topics/tasks/river-basin-management/danube4all-project-brighter-future-our-danube>.

²¹ <https://europeanhouse.hu/>.

Makroregionale strategier og de unge

Strategien for Alperegionen er gået forrest med hensyn til at inddrage unge og var den første strategi, der oprettede et ungdomsråd i 2021. I juli 2023 udarbejdede **ungdomsrådet for Alperegionen** et holdningsdokument, der fastlagde prioriteterne for rådets arbejde. Veletablerede initiativer til fremme af ungdomsrelaterede aktiviteter omfatter Pitch Your Project-konkurrencen og sommerlejr.

I strategien for Østersøområdet fremmes inddragelsen af unge navnlig gennem **ungdomsforummet for Østersøområdet**. Østersørådet koordinerer ungdomsrepræsentationen på tværs af forskellige politikområder og stiller ressourcer til rådighed til opbygning af kapacitet hos relevante interessenter. Ungdomserklæringen for Østersøområdet fra 2022, der blev afsløret på det årlige forum i Lappeenranta i september 2022, indeholder anbefalinger til de politiske beslutningstagere om integrationen af unges perspektiver.

Ungdomsrådet for Donauområdet blev oprettet i oktober 2022. I rapporteringsperioden blev der afholdt to kapacitetsopbygningsmøder, og medlemmerne af ungdomsrådet har deltaget i alle møder om strategiens forvaltningssystem. Under strategien er der også blevet oprettet et netværk af ungdomsorganisationer for Donauområdet. Dette organ samler nationale eller regionale ungdomsorganisationer eller andre nonprofitorganisationer i området, der arbejder med ungdomsspørgsmål.

I **strategien for Adriaterhavet og Det Joniske Hav** blev 20 medlemmer i alderen mellem 18 og 29 år indstillet til ungdomsrådet i sommeren 2024 (to pr. deltagerland). Ungdomsrådet vil sikre unges aktive deltagelse, og at deres perspektiver er repræsenteret i alle strategiens strukturer med det formål at skabe mere inkluderende politikker, der bedre imødekommer behovene og forhåbningerne hos unge med alle former for baggrunde, og fremme dialog og forståelse mellem generationerne.

8. FORBEDRING AF LEDELSESMESSIG OG ADMINISTRATIV KAPACITET

I alle makroregionale strategier repræsenteres det politiske niveau af udenrigsministrene og i nogle tilfælde de ministre eller myndigheder, der er ansvarlige for samhørighedspolitikken og EU-midler. Hvad angår de strategier, der omfatter kandidatlandene på Vestbalkan, yder de nationale koordinators til instrumentet til førtiltrædelsesbistand politisk og strategisk vejledning. Desuden følger alle kandidatlande bestemmelserne i EU's gældende finansielle instrumenter.

I strategien for Alperegionen spiller de regionale myndigheder en vigtig rolle i de politiske og strategiske drøftelser på alle forvaltningsniveauer. Subnationale administrative niveauer indgår også i forvaltningen af de øvrige strategier. Deres engagement varierer imidlertid og er mindre tydeligt end i strategien for Alperegionen.

Der er nu indført faste roterende formandskaber og et trioformat af på hinanden følgende formandskaber (forgænger/siddende formand/efterfølger) i alle strategier. Det roterende formandskab får en stadig større rolle og er blevet yderligere styrket gennem "**Trio Presidencies**"-gruppen for de fire makroregionale strategier, som mødes regelmæssigt for at drøfte spørgsmål af fælles interesse. Fordelene ved et sådant samarbejde på tværs af de fire makroregionale strategier er især blevet understreget af de lande, der deltager i to eller tre strategier.

Trioformatet viste sin styrke i 2022 under det ukrainske formandskab for strategien for Donauområdet, hvor formandskabet på grund af Ruslands angrebskrig mod Ukraine ikke kunne udføre alle sine opgaver i løbet af en periode på to måneder. I solidaritetsøjemed og i

betragtning af situationen i Ukraine indvilligede de øvrige medlemmer af Donauformandskabstrioen, Slovakiet og Slovenien, i at træde til, og det årlige forum blev afholdt i Slovakiet tæt på den ukrainske grænse.

For at fremme yderligere udveksling af erfaringer og overførsel af bedste praksis har formandskaberne for de makroregionale strategier sammen med Kommissionen og med støtte fra Interact Interreg-programmet fortsat udviklingen af samarbejdsnetværk, uddannelseskurser, metoder og værktøjer. For makroregionale strategier med en maritim komponent er dialogen med havområdestrategierne og inddragelsen af maritime interessenter af afgørende betydning.

Der er nu indført **tekniske støttestrukturer** i alle fire makroregionale strategier. Overordnet set sætter de ansvarlige for gennemførelsen af strategierne stor pris på disse strukturer. De skal dog have adgang til tilstrækkelige ressourcer til at kunne udføre deres opgaver ordentligt.

De **nationale koordinatorer** for de makroregionale strategier er nøgleaktører i forvaltningssystemet for strategierne. De fungerer som en grænseflade mellem det politiske niveau, hvortil de aflægger rapport om gennemførelsen og fremsætter forslag, og gennemførelsesniveauet, som de fastlægger strategiske retningslinjer for. De koordinerer arbejdet på nationalt plan og sikrer, at alle de ansvarlige for gennemførelsen i deres land inddrages aktivt i arbejdet.

De **tematiske koordinatorer** og deres styrings- eller aktionsgrupper står i centrum for strategiernes forvaltningssystemer. De er drivkraften bag den daglige gennemførelse af handlingsplaner for makroregionale strategier, og de har fået en stadig større rolle.

Alle de involverede lande er enige om betydningen af at give dem, der er ansvarlige for gennemførelsen, klare mandater, en effektiv beslutningskapacitet og en klar vision, der sætter deres arbejde i en bredere politisk kontekst. De er også enige om, at det er nødvendigt at knytte strategierne mere direkte til nationale, regionale og lokale interessenter samt til det politiske niveau. Selv om den administrative kapacitet og forvaltningsstrukturerne inden for strategierne har udviklet sig, er der dog stadig udfordringer med hensyn til at opretholde den politiske interesse, sikre fuld inddragelse af interessenter og afsætte tilstrækkelige ressourcer til gennemførelsen. Mens nogle tematiske områder og deres styrings- og aktionsgrupper har været velfungerende i mindst et årti, står andre områder fortsat over for udfordringer.

Mange tematiske koordinatorer har peget på et særligt problem, nemlig behovet for at sikre, at alle lande sikrer en passende deltagelse i de tematiske aktions- og styringsgrupper. En lav deltagelse i sådanne grupper hæmmer effektiviteten og betyder, at hele det geografiske område for den pågældende strategi ikke er fuldt ud repræsenteret. Der kræves et godt kendskab og bevidsthed om de tildelte opgaver i forbindelse med kommunikationen med de tematiske og nationale koordinatorer. Desuden er medlemmerne af styrings- og aktionsgruppernes mandater meget forskellige. Mens nogle har de nødvendige midler til at træffe beslutninger, har andre kun begrænset kapacitet til at engagere sig. En konstant udskiftning kræver yderligere støtte til nye medlemmer, så de kan bidrage effektivt til det pågældende tematiske områdes resultater.

Tilrettelagte kapacitetsopbyggende aktiviteter, herunder onboardingmøder for nye medlemmer sammen med et tematisk fokus på opnåelige mål og regelmæssige kontakter med medlemmer af styrings-/aktionsgruppen, kan bidrage til at opretholde deres engagement. For at strategierne kan maksimere deres potentiale, skal alle lande imidlertid sikre, at de tematiske koordinatorer har adgang til de nødvendige ressourcer til at udføre deres arbejde. Navnlig bør ledige stillinger straks besættes ved at udpege egnede afløsere, og de nuværende medlemmers aktive engagement bør fremmes og styrkes. Koordinatorerne skal desuden

arbejde hånd i hånd med det politiske niveau for at sikre koordinering, synergier og et stærkt lederskab.

9. ADGANG TIL FINANSIERING OG BEGREBET INTEGRERING

Der følger ikke egen finansiering med de makroregionale strategier. Strategierne blev oprettet for at identificere samarbejdstemaer ved hjælp af europæiske, regionale, nationale og andre finansieringskilder. På grund af det makroregionale samarbejdes tværnationale karakter spiller Interreg-programmerne en central rolle med hensyn til at støtte strategierne. De fire **tværnationale Interreg-programmer**, der er knyttet til de makroregionale strategier, Interreg Østersøområdet, Interreg Donauområdet, Interreg Alperegionen og Interreg Adria, har skabt en unik ramme for at fremme de makroregionale strategier ved at integrere deres mål i programmets tematiske prioriteter. Disse programmer har skabt en ramme til støtte for de makroregionale strategikoordinatorers forvaltningsstrukturer, kommunikation og kapacitetsopbygning i en tværnational kontekst gennem sofistikerede projektordninger.

Programmerne har spillet en afgørende rolle i gennemførelsen af de makroregionale handlingsplaner og har fungeret som en vigtig finansieringskilde for mange makroregionale projekter på tværs af forskellige områder. Det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene og boksen på side 3 i denne rapport indeholder en del eksempler på sådanne projekter. Desuden har de tværnationale Interreg-programmer aktivt hjulpet de tematiske koordinatore for de makroregionale strategier med at anvende programmidler til udvikling af makroregionale initiativer og skabe kontakt til organisationer med ekspertise inden for projektgennemførelse. På samme måde har de tværnationale Interreg NEXT-programmer effektivt fremmet det regionale samarbejde i Sortehavs- og Middelhavsområdet og støttet en bred vifte af projekter, der er i overensstemmelse med de centrale politiske prioriteter i de respektive havområdestrategier.

Omfanget af og ambitionsniveauet for de makroregionale strategier rækker imidlertid ud over de midler, der står til rådighed i Interreg-regi. Det er grunden til, at begrebet "integrering" blev indført, navnlig i perioden 2021-2027, således at andre midler også kunne bidrage til strategiernes gennemførelse. Denne finansiering omfatter bl.a. **instrumentet for førtiltrædelsesbistand** og **instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde**. Kombinationen af disse kilder, der følger forskellige regler, metoder og tidsplaner og har forskellige strukturer, udgør en yderligere udfordring.

Der er også blevet tildelt midler fra de generelle regionale og nationale samhørighedspolitiske programmer via **Den Europæiske Fond for Regionaludvikling** og **Den Europæiske Socialfond**. Programmer, der forvaltes direkte af Kommissionen, yder desuden støtte til de makroregionale strategier, og der er oprettet kontaktpunkter i alle Kommissionens generaldirektorater. Som følge af drøftelser i Kommissionen blev der medtaget henvisninger til de makroregionale strategier i nogle af arbejdsprogrammerne for disse programmer, og flere indkaldelser af forslag er specifikt rettet mod de makroregionale strategier. Det drejer sig navnlig om **LIFE**, **Horisont Europa**, **ERASMUS** og **Connecting Europe-faciliteten** samt **EU-civilbeskyttelsesmekanismen**, som yder finansiering.

Et tæt samarbejde mellem strategierne og forvaltningsmyndighederne bidrager til at opbygge en effektiv integreringsproces. Der er blevet oprettet netværk mellem de myndigheder, der forvalter midler under samhørighedspolitikken, og, hvor det er relevant, instrumentet til førtiltrædelsesbistand og instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde i Østersøområdet, Donauområdet og området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav. Inden for rammerne af strategien for Alperegionen fortsatte netværkene for

finansiel dialog deres arbejde, navnlig på transportområdet. Disse netværk bør intensivere deres aktiviteter i fremtiden.

Der sikres en mere effektiv koordinering og et mere effektivt samarbejde, når de nationale koordinatorene også er medlemmer af eller observatører i forvaltningsudvalgene for de samhørighedspolitiske programmer, og ligeledes når repræsentanter for disse programmer deltager i de nationale koordineringsstrukturer for de makroregionale strategier. Endelig stiller den øgede internationale konkurrence krav til mere diversificerede værdikæder. I den forbindelse vil strategierne drage fordel af en øget inddragelse af virksomheder og SMV'er.

Det er stadig for tidligt at drage endelige konklusioner på baggrund af resultaterne af integreringen af strategierne i en bredere vifte af programmer. Selv om de indledende oplysninger fra strategiinteressenterne viser, at integrering kan have været en vellykket praksis i forbindelse med centralt forvaltede programmer²², er der færre eksempler på strategiske aktiviteter, der finansieres af Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond eller Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.

10. MÅLING AF STRATEGIERNES INDVIRKNING Gennem OVERVÅGNING OG EVALUERING

I årenes løb har de makroregionale strategier leveret mange resultater og bedrifter, lige fra nye koordinerings- og samarbejdsprocesser til fremme og gennemførelse af specifikke tværnationale projekter og aktiviteter. For at følge fremskridtene har alle strategierne fortsat deres arbejde med at etablere effektive overvågnings- og evalueringssystemer.

Med strategien for Donauområdet blev der i 2022 indført en omfattende overvågning, hvor forskellige rapporteringsområder blev samlet under ét omfattende onlinerapporteringssystem. I 2024 blev der iværksat et udbud til gennemførelse af en proces- og implementeringsevaluering. Den endelige rapport forventes at foreligge i foråret 2025. Revisionen af strategien for Adriaterhavet og Det Joniske Hav gav mulighed for i væsentlig grad at genoverveje overvågningssystemet, navnlig ved at fastlægge indikatorer og mål for prioriteterne i den nye handlingsplan. Ved udgangen af rapporteringsperioden var overvågnings- og evalueringsrammen for strategien for Østersøområdet afsluttet, men den var endnu ikke fuldt operationel. Det igangværende arbejde med at ajourføre handlingsplanen omfatter udvikling af nye overvågningsindikatorer for foranstaltningerne. Overvågningsmatrixen for strategien for Alperregionen er det vigtigste overvågningsredskab til overvågning af strategiens fremskridt. Den er i øjeblikket ved at blive revideret, og aktivitetsindikatorerne vil blive ajourført.

For yderligere at øge kapaciteten i alle de makroregionale tekniske støttestrukturer til udvikling af overvågnings- og evalueringssystemer blev der under Interact Interreg-programmet taget initiativ til at afholde en række workshops i 2024. Formålet var at fremsætte et detaljeret og praktisk forslag til gennemførelse, der identificerer relevante rammer, metoder og værktøjer til at registrere og måle virkningen af de makroregionale strategier og udvikle idéer til, hvordan arbejdet med evalueringsspørgsmål kan se ud. Dette kan bidrage til at identificere svagheder og styrker og øge den politiske interesse for de makroregionale strategier.

11. FORMIDLING AF STRATEGIERNE

Kommunikationsaktiviteterne blev styrket i rapporteringsperioden på baggrund af tekniske støtteenheder med aktiviteter inden for rammerne af alle de makroregionale strategier. Østersøstrategipunktet påbegyndte sine aktiviteter i oktober 2022. Punktet har fokuseret på at

²² Eksempler anført i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der er vedlagt denne rapport.

styrke både den interne og den eksterne kommunikationsindsats ved at tilpasse budskaberne, styrke interessenternes kommunikationsevner, udarbejde materialer af høj kvalitet og tilbyde uddannelse til politiske koordinatore i, hvordan strategiens merværdi kan kommunikeres effektivt ud.

Under det slovenske formandskab for strategien for Donauområdet blev der udarbejdet en række fortællinger for at fremhæve strategiens indflydelse i regionen. Der blev gennemført to særskilte kampagner på de sociale medier i 2022 og 2023 for at øge synligheden af flagskibsprojekter under strategien for Donauområdet. Efterfølgende blev en del af flagskibsfortællingerne overført til 12 reklamevideoer og e-bannere som led i en onlinekampagne, der blev lanceret i 2024.

I strategien for Adriaterhavet og Det Joniske Hav fokuserede aktiviteterne på at forbedre interessenternes kommunikationsevner og engagere de unge. Kommunikationsakademierne, der blev afholdt online i 2022 og i Thessaloniki i 2023, var centrale for disse mål og sikrede en effektiv formidling af hovedbudskaberne i strategien. I løbet af de sidste to år er der blevet organiseret mere end 20 tematiske arrangementer for at afholde drøftelser med relevante interessenter om spørgsmål, der er opstået under hver søjle i strategien.

Oprettelsen af det tekniske sekretariat for strategien for Alperregionen i 2022 og lanceringen af støtteprojektet for strategien for Alperregionen i 2023 var vigtige skridt i udviklingen af en koordineret kommunikation. Tekniske revisioner af strategiens websted førte senere til et nyt websteddesign med henblik på at sikre større sikkerhed for de indsamlede data i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne og en mere brugervenlig grænseflade i flere sprogversioner. Ved at integrere ungdomssektionen på webstedet kan strategien for Alperregionen bedre inddrage unge fra regionen gennem forskellige arrangementer og initiativer.

De årlige fora, der organiseres inden for rammerne af strategierne, er vigtige politiske sammenkomster med politisk repræsentation på højt plan. Desuden er EU's uge for makroregionale strategier blevet det største arrangement i Bruxelles, der har til formål at forbinde strategiske interessenter med repræsentanter for EU-institutionerne, forsknings- og akademiske kredse, civilsamfundsorganisationer og den brede offentlighed. I 2023 havde ugen fokus på energi, færdigheder og finansiering. I 2024 udvidede Kommissionen ugen til også at omfatte EU's havområdestrategier for at fremhæve samarbejde, koordinering og synergier på alle niveauer. Den omfattede et nyt element, nemlig et "speed-dating"-arrangement, som samlede repræsentanter fra mere end 20 af Kommissionens generaldirektorater og interessenter for de makroregionale strategier og havområdestrategierne.

På trods af disse bestræbelser er de makroregionale strategier dog stadig relativt ukendte. I 2023 var den mest kendte strategi ifølge Eurobarometer genstand for en regional bevidsthed på 40 %, hvilket er lavere end tallet for fondene under samhørighedspolitikken, som 46 % af respondenterne på EU-plan kender, og betydeligt lavere end tallet for Erasmus, som ligger på 58 %. Dette kræver en styrket indsats for yderligere at øge offentlighedens kendskab til de makroregionale strategier og gøre deres virkning og resultater mere synlige, f.eks. ved at fremhæve de mange vellykkede projekter og processer, som strategierne står bag.

12. VEJEN FREM

Alle strategierne har været effektive med hensyn til at fremme den grønne omstilling og til en vis grad den digitale og retfærdige omstilling. I fremtiden bør arbejdet med især sidstnævnte områder intensiveres. Selv om der er gjort visse fremskridt, bør der desuden lægges større vægt på energiomstillingen, som supplerer arbejdet i de fire politiske grupper på højt plan,

der letter det regionale samarbejde om energiomstillingen²³, den europæiske økonomis konkurrenceevne og håndteringen af demografiske udfordringer, herunder hjerneflugt, aldring og forvaltning af menneskelig mobilitet. Hertil kommer emnerne modstandsdygtighed, risici og sikkerhed. Endelig bør strategiernes rolle som acceleratorer for EU's udvidelse styrkes.

Med hensyn til forvaltningssystemerne er alle lande enige om behovet for at styrke de ansvarlige for gennemførelsen af strategierne med klare mandater og effektiv beslutningskapacitet. Mange nationale og tematiske koordinatore mangler dog stadig tilstrækkelige ressourcer og støtte, både med hensyn til personale og finansiering. Alle lande skal derfor sikre, at koordinatorene får adgang til de nødvendige ressourcer til at udføre deres arbejde ordentligt, så strategierne kan nå deres fulde potentiale. Dette er også grunden til, at de makroregionale strategier bør inddrage alle centrale interessenter i deres arbejde, herunder lokale og regionale aktører og underrepræsenterede grupper såsom civilsamfundsorganisationer, den akademiske verden, virksomheder og klynger. For at fremme en løbende dialog og videndeling bør arbejdet med at inddrage de unge i forvaltningssystemerne for strategierne fremmes.

Det er stadig for tidligt at drage nogen endelige konklusioner med hensyn til integreringen af de makroregionale strategier i finansieringsstrømmene – bortset fra de vellykkede forbindelser med de tværnationale Interreg-programmer. En af de vigtigste opgaver i de kommende år vil være at overvåge og følge ordentligt op på, i hvilket omfang disse bestemmelser er blevet anvendt.

For at forstærke de socioøkonomiske, miljømæssige og territoriale virkninger af samarbejdsindsatsen er det nødvendigt at styrke synergierne mellem de makroregionale strategier og havområdestrategierne. Dette vil føre til yderligere komplementaritet og sammenhæng mellem disse strategier og samtidig styrke den gensidige inspiration til god praksis og gensidig læring.

På trods af en betydelig indsats kan der stadig gøres mere for at øge bevidstheden om de makroregionale strategier, både i de pågældende regioner og i hele Europa. Inden for alle strategier arbejdes der løbende på at øge strategiernes evne til at kommunikere mere effektivt, navnlig med hensyn til deres virkninger og resultater. Samtidig er det makroregionale koncept fortsat attraktivt og genstand for opmærksomhed i hele Europa: Den høring af interessenter, der blev gennemført inden for rammerne af de makroregionale strategier som led i de seneste høringer om Interregs fremtid, vakte en betydelig interesse og et betydeligt engagement. Ikke desto mindre skal strategierne videreudvikle evnen til konstant at tilpasse sig et miljø i forandring, hvis ønsket er en mere aktiv rolle i opbygningen af et velstående, bæredygtigt og sikkert Europa. Dette er nødvendigt, hvis de makroregionale strategier skal forblive attraktive og relevante.

²³ Energisamarbejdet i Nordsøen (NSEC), planen for sammenkobling af det baltiske energimarked (BEMIP), Gruppen på Højt Plan vedrørende Sydvesteuropa og Gruppen på Højt Plan vedrørende Energikonnektivitet i Central- og Sydøsteuropa (CESEC).